Jaro III. Junio, 1922. Numero 10

BULGARA ESPERANTISTO

ABONPAGO:
por Bulgarlando 20 levoj
por fremdlando 1·50 sv. fr.
Aparta numero 15 cent.

Monata organo de la
Bulgara Esperantista Societo.

АБОНАМЕНТ:
за Бжлгария 20 лева.
за странство 1 50 шв. фр.
Отделен брой 3 лева

Препоржчано от Мин. Нар. Просв. за учил. библ. с окр. № 1870 от 27 ян. 1921 г.

LA IX KONGRESO DE LA BULGARAJ ESERANTISTOJ OKAZOS LA 6 — 8 DE AUGUSTO, J. K., EN SOFIO.

Bulgaraj-esperantistoj preparu vin por la kongreso. Venu amase!

Fremdlandaj Samideanoj, vizitu nian jaran feston! Vi estos bonvenintaj gastoj. Ni kore kaj frate akceptos vin!

Международна педагогическа есперантска конференция.

От 18. до 20. април т. г. се сжстоя в Женева международна педагогическа конференция за есперанто, свикана по инициативата на института „Жан Жак Русо" при Женевският университет. Организаторите й, като имаха пред вид тежките условия на живота, високата валута на швейцарския франк и ред други неблагоприятни условия, се надяваха, че в най-добжр случай ще се сжберат до петдесет делегата, поне от по-главните европейски страни. В сжщност в конференцията участвуваха 98 делегати, представляващи следните страни: Албания, Австрия, Белгия, Вел. Британия (Англия и Шотландия), Бжлгария, Чехословашко, Чили, Китай, Дания, Египет, Финландия, Франция, Гжрция, Георгия, Германия, Унгария, Испания, Италия, Япония, Нидерландия, Персия, Полша, Румжния, Русия, Швеция, Швейцария и Украйна. Имало е 16 официални представители на министерства от разни джржави. Били са представени официално 25 международни сжюзи, тжрговски камари и др. институции.

Бжлгарското Есперантско Дружество бе вжзложило на г. **Ник. Николаев** (секретарски сжветник на бжлг. делегация при Лигата на народите) да го представлява и прочете доклада за резултатите от преподаването на есперанто в нашите гимназии.

Заседанията са ставали в една от залите на Лигата на народите. В института Ж. Ж. Русо била уредена изложба на пособия за обучение по есперанто, образци от детска кореспонденция, писмени работи и пр..

Председателствувал е Д-р **Едмон Прива.** За почтени председатели са били провъзгласени Д-р **Бове** (директор на реченият институт и инициатор на конференцията) и **Теофил Кар** (председател на есперантската академия).

При откриването на конференцията, главния секретар на Лигата на народите, сър Ерик Дрюмонд, в приветствена реч към делегатите изтъкнал, какво значение ще има тяхната работа за Лигата.

В три дни са се състояли шест заседания. В **първото** се докладвало за състоянието на есперанто в училищата на представените страни. Във **второто** заседание се изложили факти по обучението по есперанто, които сведочат за логичното въздействие на езика (влиянието на есперанто в обучението по матерния, чуждите и класическите езици). **Третото** било посветено на разисквания за моралното въздействие на есперанто (въз основа на докладвани факти). **Четвъртото** на разисквания за организиране на обучението. **Петото**—на стъпки към официално повсеместно въвеждане на есперанто в училищата. **Шестото**: —резолюции, разни предложения и закриване.

Ето що е отбелязано в съкратените протоколи на конференцията за доклада на българския делегат:

Г. **Николаев** (български делегат): „Преподаването на есперанто като факултативен предмет бе въведено в реалните училища на България по чл. 143 от Закона за Народното просвещение, приет от Народното събрание.

В приложение на тоя закон есперанто сега се преподава в 25 гимназии. Доклад сме получили до сега от 30 класа, дето 784 ученици и ученички следват курсовете.

Есперанто бе също преподаван официално в педагогически курс за подготовка на гимназиални учители [1]).

Тъй като това официално преподаване почва в настоящата година, още е твърде рано да се съобщят окончателни резултати, но вече се е забелязало, колко лесно и бърже учат децата, които веднага проявяват желание да употребяват езика, за да кореспондират с чуждестранни другари. След няколко месеци са почнали да разговарят по есперанто за обикновени неща. Всички преподаватели са констатирали въззторг у учениците и повече интерес към езикови въпроси въобще". (сп. Esperanto, г. XVIII, кн. 5).

---

1) Тук неверно и неточно е предадена в съкр. протокол тази точка от доклада на Б. Е. Д., в която се споменава за преподаването на есперанто в курса по технически предмети, уреден за прогимназиални учители миналата година в София (б. р.).

Малкото място, с което тук разполагаме, не ни позволява да дадем по-подробни бележки за разискванията в конференцията. Наверно друг пжт ще имаме случай да сторим това. Препоржчваме на всички заинтересувани да прочетат по-подробен доклад за конференцията в сп. Esperanto (U. E. A.), г. 18, кн. 5.

При приключване на работата си, конференцията е гласувала манифест кжм всесветското учителство, в който са предадени сбито най-важните изводи от разискванията; подолу даваме този манифест в бжлгарски превод.

В една статия за конференцията, Д-р **Станислав Камарит** (чешки делегат), като изтжква сериозността и научността на разискванията и плодотворната ѝ работа в едно тжй кратко време, пише между другото:

„През цялата конференция не се говориха големи думи, не се пя в края на заседанията химна, и все пак конференцията бе чудна проява на вжзторжен идеализжм“.

Пет вечери под ред в женевският Атенеум и в „Аула“ на университета делегати на конференцията са говорили пред масово посетени публични сжбрания за Есперанто и стойността му като учебен предмет.

Изобщо конференцията е едно важно сжбитие в есперантския живот, една крачка, която открива нова епоха в него. Тя буди нови надежди и нов порив за работа у целокупното есперантство. Израз на този изблик на вжзторг е чудната реч на полския делегат Д-р Антони Чубрински от Варшава, произнесена на 20. април на интимния общ обед на делегатите, която реч по стойност на мислите, стил и тон е един нов бисер в есперантската литература, песен на новата ера, в която встжпваме:

La tempo de gloro, la tempo de venko jam alvenas,
Poezioj realiĝas, esperoj fariĝas nuntempo.

Манифест

кжм всесветското учителство.

Ние, учители от 28 страни и официални пратеници на 16 правителства, сжбрани в помещението на Лигата на народите в Женева, братски приветствуваме нашите сжратници в задачата да се просветляват умовете на хората.

Ние подчертаваме нашата увереност, че основа на сегашното жалко сжстояние, в което се намира цивилизования свят, е неразбирателството и недоверието, които разделят народите един от друг.

Ние подчертаваме нашето убеждение, че единствения сигурен ляк за това зло е вжзпитанието и принципа на меж-

дународно сближение, легнали в. основата на Лигата на народите.

Ние считаме международния помагален език Есперанто като един от най-ценните фактори за разрешение на вжпроса за обновлението на света и подчертаваме нашата вяра, че той трябва да стане част от просветната програма на всяка цивилизована страна.

Ние желаем да ви явим резултатите от нашият опит в преподаването на Есперанто в много училища на разни страни.

Ние констатирахме, че Есперанто е напжлно достатжчен за практическа употреба като международен език за всички цели, устни и писмени, за които е нужен един език; освен това той притежава забележителни качества, които доказват неговата стойност като вжзпитателно средство.

Той има стойност като помагало при правилната употреба на матерният език; това се проявява в подобрение на произношението и говора, по-добжр избор на думи и поточно знание на значението им, и по-ясно разбиране на граматичните принципи.

Есперанто спомага за изучването на езици, модерни и класически, като прави ясни граматичните форми, като дава познати вече корени, и като привиква умовете на учениците да се изразяват на повече от един език.

По наше мнение, Есперанто трябва да се преподава на децата като пржв език след матерния, и да се вжведе още в програмата на пжрвоначалното обучение. Това ще снабди ученика, който ще трябва да напусне училищната скамейка по-рано, с достатжчно владение на втори език за практична употреба; то ще покаже, дали учениците, които ще постжпят в по-горно училище, имат способност за по-нататжшно изучване на езици, и ще ги прати кжм това учене с подготвени за туй умове. Така ще се постигне пестене на време и по-добри резултати в изучването на езици. Ученици, на които липсва способност за изучване езици, биха могли да се посветят на по-подходящи учения.

Ние констатирахме, че владението на Есперанто вжзбужда у нашите ученици по-реално познаване и марене на географията, световната история и дори моралното вжзпитание, по-голям и с повече любов интерес кжм чужди народи, кжм техните обичаи, литература, изкуство. Есперанто вжзпитава децата в духа на всесветския мир и всажда в тях идеала на Лигата на Народите. Това става главно чрез размяна на писма, илюстровани карти и рисунки между деца от разни страни, чрез четене на международни списания на Есперанто и чрез изучаване на чужди литератури. Учениците могат да кореспондират вече след няколкомесечно учение на Есперанто. Моралния придобив от тази преписка е твжрде голям.

С два урока седмично от по един час учениците могат да усвоят такова практично познаване на езика вжтре в една година, каквото в кой и да е друг език е сжвсем невжзможно да се постигне и за три години.

Ние представяме този манифест на вашето сериозно разглеждане и от сжрце ви препоржчваме да подтиквате изучаването на Есперанто вжв вашата страна не само заради ползата от него в тжрговията, науката и другите области на международна дейност, но сжщо и заради неговата морална стойност, като потик кжм тези приятелски отношения между народите на земята, които са сжщинската цел Лигата на Народите.

Сжмишленици! Дайте на всеки ваш познат учител да прочете този манифест!

Malfeliĉo.

Rakonto de Elin-Pelin.

Kio estis okazinta, ke la gaja, vivema, eterne ridanta patro Piomij, kiel neniam, sidis sur la sojlo de sia ĉelo malĝoja kaj meditanta?

Ĉu por malĝojo estis tiu ĉi bela somera tago?

Jen. Sur la vasta monaĥeja korto, superŝutita de suno kaj ĝojo, paĉe kaj trankvile fluadas la senventega vivo de la fratoj, ĉiuj kontentaj kaj feliĉaj. La maljunega patro Sisoj, kiun la fratoj nomas avino Aglida, kiel ĉiam, trankvile kaj aŭtomate ŝpinas je la radŝpinilo antaŭ la granda monaĥeja pordo. La du belaj fraŭlinoj — gastinoj en tiu ĉi sankta loĝejo, — grave promenas sur la korto, tenante sin subbrake, kaj gaje parolas inter si. Preter ili de tempo al tempo pasas la juna patro Ignatij, respekte kliniĝas al ili kaj lia vizaĝo distiriĝas pro rideto ĝis la oreloj mem. Sur la plumba preĝeja tegmento sin interamas la kolomboj. En la korto du belaj pavoj etendas siajn plumojn fiere kontraŭ la suno kaj ĝoje krias. Ĉirkaŭe la arbaro kaj la montaj suproj alte kaj kviete banas sin en la pura lazuro de la ĉielo. Ĉio vivas kiel antaŭe en ordo kaj rezigno je la sorto kaj ĝojas danke la belan Dian mondon.

Kaj meze de tiu ĉi kvieta, pia senlaŭteco aŭdiĝas la dolĉa unutona bruo de la du monaĥejaj fontanoj, kiuj murmuras karese al la oreloj, al la koro, al la cerbo kaj al la animo, kaj dolĉe kantas: dormu, dormu, dormu . . . . .

Nur patro Piomij estas for de tiu ĉi ĝojo kaj, perdite tuta en la malgajo de sia animo, li sidas sur la sojlo de sia ĉelo kaj meditas.

Pasas, pasadas la fratoj preter li, ĉiu al sia okupo, kaj li apenaŭ respondas al ilia saluto kaj ne levas la okulojn por ilin

ekrigardi. Pasis unu horo, du, tri, proksimiĝis tagmezo, sed li ne formoviĝis de sia loko.

La abato kun granda fiŝhoko en la mano jam revenis de fiŝkaptado, tute ruĝa kaj ŝvitanta. Pasante preter li, tiu ĉi eltiris el sia poŝo du grandajn trutojn, kiuj ankoraŭ sin movis, kaj, estante ĉiam gaja, montris ilin kun petola tono:

— Patro Piomij, vidu kiel ili sin movas!

Patro Piomij levis sian kapon kaj ekrigardis la abaton per tia malĝoja kaj korprema rigardo, ke lin igis moviĝi du paŝojn malantaŭen kaj tuj estiĝi serioza.

— Kio estas, patro Piomij, kio okazis? — demandis time kaj kondolence la abato.

Patro Piomij sopiris kaj ekstariĝis. Lia vizaĝo estis pala kiel vizaĝo de sankta figuro. Kaj li tuta aspektis kvazaŭ ĵus estus premita de veturilo.

— Kio okazis, patro Piomij, ĉu vi do estas malsana? — ripetis ankoraŭ pli timigita la abato. — Vi sidas, meditas, sopiras! Ĉu do decas tio? Tia bravulo!

— Ĉu vi scias kion, patro? — elparolis patro Piomij kvazaŭ el tombo. — Dediĉi tiom da laboro, da tempo, da zorgoj kaj kiam venas la momento ĝoji tion, kion vi faris, vi . . . .

— Dio, pardonu nin la pekajn! — signis krucon la abato, tute senraciigita. — Kio do okazis, patro Piomij?

— Mi estas pereigita, patro abato, mi estas senesperigita!... Kiel necerta estas la homo en siaj esperoj, — profunde sopiris patro Piomij.

— Trankviliĝu, patro . . . Eble ne ĉio estas perdita.

— Ne, ĉio, ĉio estas perdita! — eldiris per tremanta voĉo Piomij.

— Ne malesperiĝu, patro . . . Diru, konfesu al mi . . . . Ĉu estas peko? . . . Ĉu estas tento, ĉu malsano?

— Ankoraŭ pli malbona, patro!

— Dio Sinjoro! Ĉu vi ne enamiĝis denove? Hej, kia afero! Nu rakontu do . . .

— Tiel la homo perdas kredon je la bono, kaj je Dio, kaj je la laboro, kaj je ĉio, — patro Piomij lasis la manon fali kaj ree sidiĝis sur la sojlo.

— La vino-o-o, la vineto — la trijara, foriris kaj malaperis! — ekploris subite li kaj aldonis tralarme:. . . Ĉu vi scias, patro, kio estis fariĝonta el ĝi? . . . Forfluis, forfluis senrevene!

— Ĉu tiel! — kunfrapis la manojn patr' abato.

Kaj ambaŭ monaĥoj longe silentis, ne ekrigardante sin reciproke. La unu konfidis sian malfeliĉon, la alia plene ĝin komprenis kaj eksentis. Poste l'abato sidiĝis apud patro Piomij kaj demandis lin kun kortuŝeco, propra al la animoj, kiuj amas unu aferon, kiuj kredas je unu afero kaj kiuj tute sin renkontas kaj sin komprenas pri tiu afero.

— Ho, fia okazo! kiel do ĝi fariĝis? . . .

— Dumnokte rompiĝis unu ringo de la barelo kaj la vino elfluis ĝis lasta guto.

— Ĝis guto!

— Ĝis lasta guteto!

— Malfeliĉo!

— Venu, venu nur por vidi — levis la okulojn patro Piomij . . . Pro doloro mi eĉ ne ektuŝis ĝin: mi vidis, mi ĝin ekskuis kaj forkuris, por ne rigardi!

En tiu momento preter ili pasis la rapidema patro Gerasim. Vidinte la du fratojn maltrankvilaj kaj malĝojaj, li haltis kaj demandis per sia virina voĉo:

— Kio estas okazinta, mi petas? . . .

— Kio estas okazina? — la sigelita barelo de Piomij estas forŝutita — respondis iom malafable patr' abato.

— U — u! . . . e — e! . . . kaj nun? — aligis ankaŭ sian malĝojon patro Gerasim.

Post malmulta tempo venis patro Nikifor, poste patro Maksim, post li Teodosij, Paisij, kolektiĝis ĉiuj fratoj de la monaĥejo. Eĉ avino Aglida lasis la ŝpinradon kaj venis. Kaj ĉiuj eligis klaksonojn per lango kaj dentoj, ĉiuj koleris, ĉiuj murmuris inter si ion, kvazaŭ ĉeestis mortinto.

Patro Piomij enkondukis ilin en sian malvastan keleton, kie estis okazinta la malfeliĉo. Ĉiuj videme amasiĝis ĉirkaŭ la barelo, kiu ankoraŭ larmis inter la disiĝintaj arktabuloj.

Malmulta lumo venis el tra la nura fenestreto kaj melankolie ĵetis helon sur la mortintan barelon. La dolĉodoro de la disŝutita vino plenigis la keleton. La patroj amasiĝis silente ĉirkaŭ la barelo kaj sur iliaj barbaj vizaĝoj estis legebla profunda bedaŭro, kvazaŭ ili sin trovis ne antaŭ fendita barelo, sed antaŭ granda homa koro, disrompita de malfeliĉo.

— Dio ĝin absolvu! — elparolis iu per mistera voĉo.

Kaj ĉiuj kun sopiro ekrigardis la patron Piomij, kiu staris flanke ruinigita, perdinta kredon kaj esperon, kaj ĉiuj silentis, kaj neniu povis trovi almenaŭ unu konsolan vorteton por diri al li.

Tradukis **At. D. Atanasov.**

OFICIALA DOKUMENTO

ПРОГРАМА

за преподаването на есперанто в българските училища.

(Из официалната „програма и правилници за народните средни училища", издадена от

PROGRAMO

pri la instruado de Esperanto en la bulgaraj lernejoj.

(El la oficiala „Programo kaj regularoj por la popolaj mezgradaj lernejoj", eldonita

Бжлгарското Министерство на народното просвещение).

ЕСПЕРАНТО

Реални училища.

А. ЦЕЛ.

Целта на преподаването на есперанто в реалните училища е: 1) да усвоят учениците, както устно, тжй и писмено, тоя език; 2) да се запознаят накратко с историята на езикжт и литературата му.

Забележка. Обучението се води предимно на есперанто.

Б. ПЛАН.

VI клас (2 часа седмично факултативно).

I. Правилно произношение на звуковете чрез внимателно и по известен план нагласени упражнения. Четат се по-големи откжслеци от някои сжчинения и списания.

Забележка. При избора на откжслеците се обржща особно внимание вжрху вжзпитателната и научна стойност на сждкржанието.

II. Член. Сжществителни, прилагателни и наречия; степени за сравнение. Лични местоимения. Сегашно, минало и бжлеще време на глаголите; неопределено наклонение. Притежателни, вжзвратни и др. местоимения. Винителен падеж и другите падежи. Числителни имена. Условно и повелително наклонение; причастия; сложни времена. Особни случаи в употребата на винителния падеж. Прилагателни като предикати. Най-употребителните предлози, наречия и сжюзи.

de la Bulgara Ministerio de publika instruado).

ESPERANTO

Realaj lernejoj.

A. CELO

La celo de l' instruado de esperanto en la realaj lernejoj estas: 1) ke la lernantoj posedu buŝe kaj skribe tiun lingvon; 2) ke ili konatiĝu mallonge kun ĝia historio kaj literaturo.

Noto. La instruado estas farata ĉefe en esperanto.

B. PLANO.

VI klaso (2 horoj semajne fakultative).

1. Regula elparolado de l' sonoj per atente kaj laŭplane aranĝitaj ekzercoj. Oni legas pli longajn eltiraĵojn el iuj verkoj kaj gazetoj.

Noto. Ĉe la elekto de la eltiraĵoj oni devas atenti aparte la edukan kaj sciencan valoron de ilia enhavo.

II. Artikolo. Substantivoj, adjektivoj kaj adverboj; komparaj gradoj. Personaj pronomoj. Prezento, perfekto kaj futuro de la verboj; infinitivo. Posedaj, refleksa kaj aliaj pronomoj. Akuzativo kaj la ceteraj kazoj. Numeraloj. Kondiĉa kaj ordona modoj; participoj; malsimplaj tempoj. Apartaj okazoj ĉe la uzo de l' akuzativo. La adjektivoj en predikata servo. La plej uzataj pre-

Наставки и представки. Сложни думи.

При четенето се обясняват накратко най-сѫществените синтактични особности.

III. Писмените упражнения биват: преписване, променяване граматичните форми в дадени изречения, отговаряне на есперанто на зададени вѫпроси и малки диктовки. Освен това, правят се упражнения в писане на обикновени писма.

През годината се задават 4 класни упражнения и 4 диктовки (задѫлжителни) от непознат, но лесен за разбиране текст. Кѫси домашни упражнения се задават при всеки урок.

Забележка. За разработването на четивата, усвояването на граматичната материя и воденето на писмените упражнения гл. „Общи бележки кѫм програмата по езиците: френски, немски, английски и есперанто."

pozicioj, adverboj kaj konjunkcioj. Afiksoj. Kunmetitaj vortoj.

Ĉe la legado estas klarigataj mallonge la plej esencaj sintaksaj apartaĵoj.

III. La skribekzercoj estas: reskribo, ŝanĝo de la gramatikaj formoj en donitaj frazoj, respondo en esperanto al donitaj demandoj kaj mallongaj diktoj. Krom tio, estas farataj ekzercoj en verkado de ordinaraj leteroj.

Dum la jaro la instruisto donas 4 klastaskojn kaj 4 diktojn (devigajn) el nekonata, sed facila por kompreno teksto. Mallongaj domtaskoj estas donataj ĉiulecione.

Noto. Pri la prilaboro de la legaĵoj, la asimilo de la gramatika materialo kaj la farado de l' skribaj ekzercoj vidu: „Generalaj notoj al la programo de la lingvoj: franca, germana, angla kaj esperanto."

Един противник.

В книжка 10. на списанието „Бѫлгарска реч" (год I) г. проф. **Ал. Теодоров-Балан** пише бележка за „Есперанто и бѫлгарски език" (стр. 153).

По стар навик г. Балан говори за есперанто априори. Измисли и разправя, без да си е дал труд да потѫрси, да види, да чуе, да попита, да прочете, как ценят есперантистите своето дело и какво говорят и мислят те. Без сам да ги познава, г. Балан вече обяснява на четците си: „Бѫлгарските есперантисти вярват и се мѫчат да вярват, че нам е потребен над всички други езици скроеният от полския лекар Заменхоф Есперанто. Те може да не знаят добре нито своя бѫлгарски език, и от това нито ги е свян, нито ги е страх...„

ала да не знаят Есперанто, това е за тях все едно да си помислят, че не са човеци! Толкоз е в техните мисли завладяла самоизмамата, че за да бждеш с малко труд и под найкжса форма в сжстояние да се чувствуваш член от световното човечество, длжжен си без друго да усвоиш Заменхофовата майстория и да се запишеш в световния сжюз на Есперанто. . . " (за кой ли тжкмо сжюз иска да каже?)

Какво бихме могли да кажем за такива чудати и изопачени твжрдения? Цялата бележка се основава на погрешното и превратното Баланово схващане за есперанто и за идеите на есперантистите, на желание да наругае, и на нежелание да се потруди да разбере и вникне в сжщността на това, за което се залавя да говори.

Досвидяло се на почтения професор и за това нищожно вжзнаграждение, което ще получат за труда си лекторите по есперанто, та се сжрди, че джржавата била намерила пари за тях . . .

Господин Балан нека знае, че мжчно може да ни докачи сжс своя груб тон. Нека знае, че за нас не е важно, дали той ще нарече есперанто език, или „папагалник" (що за духовитост?), или „титерица". Както да го кржсти, есперанто си остава пак есперанто и не мари от стрелите на подобни критици, а от ден на ден се развива, крепне и носи полза на хората.

Езика на цялата бележка показва, че авторжт ѝ или не знае, че да кажеш без да докажеш е присжщо на леки хора, които заменят обикновено доказателствата с хули и ругатни, — или пжк смята, че есперантистите са много дребнички и нищожни човеци, за да се залови един „професор" да говори на тях или за тях човешки, учтиво.

А. Д. А.

Отговор на г. Т. Кжнев.

Материяла за настоящата книжка бе даден в печатницата, когато получихме втория брой на Oriental Idisto. В статия „Бжлгарските есперантисти заговорват за идо" г. Т. Кжнев казва, че изнесените от мен в В. Е. неща за работите на делегацията били „неверности, изопачения, клевети" и пр.. Как стои според него работата — това г. Кжнев не сжобщава: за сега „считал за излишно да оборва тези неверни и изопачени твжрдения".

Може би г. Кжнев намира тези си обяснения за достатжчни. Вжпрос е обаче, дали те ще задоволят читателите на Oriental Idisto, па били те и приятели на „подобреният" есперанто.

В статията си г. Кжнев задава седем вжпроса на В. Е., респективно на мен, като автор на бележките за идо. Ето моят отговор:

1. Делегацията бе подкрепена от *есперантисти*, а не от *есперантистите*. Всеки есперантист е свободен да действува за есперанто, както намира за добре, но тжкмо за туй пжк всеки е свободен да се сжглсаява или не с действията на другите. За делата и надеждите на част от есперантистите не може да отговаря цялото есперантство. Щом намирам по сжщество делегацията за абсурдна, естествено аз ценя и делата на онези есперантисти, които са работили за и в нея, за абсурдни. Това право на критично отнасяне никой не може да ми оспорва. Каква част от есперантската преса е подкрепила делегацията и как — за сега не мога това да установя, защото нямам на ржка всички тогавашни есп. списания.

2. Зная, че Заменхоф е водил преписка сжс секретарите на делегацията; чел сжм и някои от размenените писма между Кутюра и Заменхофа. Хубаво ще бжде да ги прочете и г. Кжнев, па да сравни тона и мислите на Кутюратовите писма с по-сетнешният език, който той држжа спрямо Заменхофа в списанието си Progreso: това ще накара г. Кжнева да предпочита да си мжлчи по тая преписка.

3. Черпил сжм сведенията си от статии на членове на делегацията (като Фйорстер, Бодуен де Куртене, Боара); от есперантски (Kotzin, Gautherot и др.) и отчасти от идови източници.

4. и 5. Тези вжпроси са много своеобразни. Преди всичко за кои изявления, кога и пред кого дадени от Йесперсена, се говори в 4. вжпрос? — Допускам, че всеки човек може да греши. Авторитета на едно лице в никой случай не може да бжде гаранция, че то не може да се излжже, да сбжрка. Тежко на тези, за които изключителни аргументи са авторитетите! Тук вжпроса не е, дали те могат или немогат да грешат — това ще установят най-ясно фактите, — а дали те *умишлено* грешат. Вжпросжт е от етично естество. Като морални личности аз не познавам Йесперсена и Оствалда и не мога, естествено, да ги оценявам. Като учени ги ценя.

6. За коя резолюция се пита? — Ако е за реформите, отговоржт е ясен: щом не всички от 16-те члена на комисията (12 избрани и 4 поканени допжлнително) са вземали участие в заседанията, щом като членовете Фйорстер (почтен председател!), Бодуен де Куртене (подпредседател!), Боара, Stead, Harwey, Пеано се обявиха против реченото решение — може ли да се спори, дали то е взето *единодушно*? — Който обича, нека най-сетне си го смята и за *единодушно*.

7. Ето имената на заместниците: D-r Rodet на проф. Bouchard, абата Dimnet на Harwey, Гастон Мок на Боара, Hugon на Стид.

Бих желал и аз да запитам г. Кжнева за някои неща в свржзка с вжпроса за делегацията, но за сега малкото място не ми позволява.

Ат. Д. Атанасов.

Esperanto - Movado.

Enlanda.

Дружеството на Бжлгарските писатели и публицисти в общо сжбрание на 9 април 1922 год. след като изслуша реферата на своя член Атанас Д. Атанасов, и като взе пред вид, че

1) нуждата от един спомагателен международен език е неоспорима,

2) езикжт Есперанто по своя произход и сжстав се явява задоволително разрешение на историко-социалния проблем за международен език.

3) сжс своите качества: неутрален, прост, лесен, точен, изразителен, звучен, Есперанто е годен за всички случаи, дето може да се приложи един език, и може да служи за международни сношения редом с другите езици,

4) неговото широко разпространение може да принесе голяма полза на народите и да сждействува за умственото подигане и превжзпитание на народните маси,

5) чрез него, както всеки народ, тжй и бжлгарите, ще могат да опознаят чуждия свят сжс своята култура, своя бит и своята литература,

La Societo de la bulgaraj verkistoj kaj publicistoj, en ĝenerala kunveno la 9. de aprilo 1922, aŭskultinte la referaton de sia membro Atanas D. Atanasov, kaj konsiderante ke:

1. la neceseco de helpa internacia lingvo estas nerefutebla;

2. la lingvo Esperanto laŭ sia deveno kaj konsisto aperas kiel kontentiga solvo de la historisociala problemo de lingvo internácia;

3. kun siaj kvalitoj; neŭtrala, simpla, facila, preciza, esprimkapabla, belsona — Esperanto estas taŭga por ĉiuj okazoj, kie povus esti aplikata ligvo, kaj povas servi por internaciaj komunikoj vice kun la ceteraj lingvoj;

4. ĝia larĝa disvastiĝo povas alporti grandan utilon al la popoloj kaj kunhelpi por la mensa leviĝo kaj por la reedukiĝo de la popolaj masoj,

5. per ĝi, kiel ĉiu popolo, tiel ankaŭ la bulgaroj, povos konigi al la fremduloj sian kulturon, sian vivmanieron kaj sian literaturon,

РЕШИ:

1) Дава своята пѫлна морална подкрепа на дейците за разпространението на Есперанто между бѫлгарския народ,

2) Кани всички интелигентни сили и културно-просветни учреждения и организации да се заинтересуват живо за този език и да сѫдействуват за по-широкото му разпространение.

DECIDIS:

1. donas sian plenan moralan subtenon al la agantoj por la disvastigo de Esperanto en la bulgara popolo,

2. invitas ĉiujn inteligentajn fortojn kaj kultur-klerigajn institucioјn kaj organizaĵojn ekinteresiĝi vive pri tiu lingvo kaj kunhelpi por ĝia pli larĝa disvastigo.

Alilanda.

В сѫстоялия се в Брюксел конгрес на Международната Федерация за Изкуство, Литература и Наука (17—20 април н. г.), под председателството на Han Ryner, е взета резолюция, с която се препорѫчва на членовете от Федерацията да изучават Есперанто и го употребяват в сношенията си с чужбина, а на представителите на Федерацията се вменява да действуват пред правителствата за вѫвеждане изучването на езика вѫв всички училища.

За XIV Универс. Есперантски Конгрес, освен отпустнатите от финландското правителство 50,000 финл. марки, отпустнало е 10,000 ф. марки и управлението на гр. Хелсингфорс, дето ще се сѫстои конгреса.

Общото сѫбрание на норвежките книговезци (Християния) е гласувало резолюция, в която настоява норвежката работническа партия и синдикалния сѫюз да действуват за разпространението на Есперанто и вѫв всички градове се отварят курсове. Органа на организацията Bokbinder-tidende печата вѫв всеки брой информационна статия на Есперанто.

В Германия, задѫлжителното изучаване на Есперанто е вѫведено в последните два класа и на училищата в селата Нидерхермсдорф и Вургвис (Саксония). Като незадѫлжителен предмет, Есперанто се преподава в 5 от народните училища на Потсдам.

В Йена *(Германия)*. пред сѫбрание на бѫлгарски студенти, г. Ат. Д. Атанасов е реферирал за Есперанто. Имало е оживени спорове. Това сѫздало силен интерес за Е, у слушателите.

В Болоня (Италия) се рѫководи специален курс за учители (42 души).

В Монтевидео (Америка) се рѫководи специален курс за членки на Червен Крѫст (40 души).

Libroj kaj gazetoj.

Gazetoj.

Esperanto, oficiala organo de Universala Esperanto-Asocio, jaro XVIII. Jarabono 10 sv. fr. (por Bulg. membra kotizo de U. E. A. kaj abono je „Esperanto" 80 lv.) — Genève 12, Boulevard du Théâtre (Svis.).

Fondita de la neforgesebla kaj bedaŭrata H. Hodler, gvigata nun de nia eminenta, ĉiekonata samideano D-ro E. Privat, tiu ĉi gazeto nediskuteble tenas la plej altan lokon inter la esperanta gazetaro. En ĉiu numero estas artikoloj pri socia vivo, scienco, pedagogio, esperantistmo, ktp. Valora literatura fako, serioza recenzejo, ĉiumonataj raportoj de la Esp. Literatura Asocio; ŝaka rubriko kun ŝakproblemoj. En la tri unuaj Nroj de tiu ĉi jaro la tuta teksto estis originala, ne tradukita, Ordinare estas enmetataj pli da originalaj, ol tradukitaj verkoj. — Ĉiu esperantisto devus legi tiun ĉi gazeton. En neniu grupa biblioteko ĝi devus manki.

Libroj

L' Esperanto et la lutte des langues, par Léon Agurtine. Publication de la Société des Amis de l' Espéranto, N 10. Prezo 0·50 fr. Paris, Esperantista Centra Oficejo, rue de Clichy, 51.

Bona, bone argumentita studo de la ekzisti-rajto de Esperanto. Montrante la evidentan antagonismon inter la naciaj lingvoj, citante plej freŝajn faktojn (el la kunsidoj de la Ligo de nacioj ekz.), la aŭtoro ĵetas novan lumon al Esperanto kaj ĝia nuna stato (same per faktoj), kaj venas nature al la sola logika konkludo, al kiu povus veni ĉiu pensanta homo.

L' Esperanto et les Associations Internationales au Congrès Mondial de Bruxelles 1920. Prezo 2 fr. Esp. Centra Oficejo.

Krom la alia materialo, la libro enhavas stenografiajn protokolojn de la diskutoj pri lingvo internacia en la Brusela kongreso, kiuj finis per rezolucio **por Esperanto.**

Essai la dérivution compraree dans les langues naturelles et artificielles, par Camil Aymorier (agrégé de l' Universite). Prezo 5 fr. Esp. Centra Oficejo, Paris.

Mondo kaj koro. Poemoj de K. de Kalocsay. Prezo nemontrita. Eld. Hungara Esperanto-Servo, P. Balkanyi, Budapest VI, Hajós — u. 15.

Bonhumoraj rakontoj de nuntempaj hungaraj verkistoj. Libro rekomendita de la Esperantista Literatura Asocio. Prezo ne montrita. Eld. — vidu supre.

Sciigoj-Известия.

EL LA SOCIETO.

— Pro manko de libera tempo Sro G. Fandikov eksiĝis el membreco de C. K. Lian lokon okupis Sro Ivan Dobrev.

— Tagordo de la kongreso (provizore akceptita de C. K.):

Dimanĉo, 6. aŭg. Antaŭtagm. je la 9½ h.: 1. Malfermo de la kongreso. 2. Elekto de kongresa gvidantaro. 3. Elekto de komisionoj pri rajtigiloj, ŝanĝoj en la statuto, buĝeto. — Posttagm. je la 3-a: 1. Raporto de la komisiono pri rajtigiloj. 2. Jara raporto de C. K. kaj de la Kontrola Komitato. 3. Diskutoj pri la raportoj. — Post la 4-a: Malfermo de la subkongreso de la gejunulara ligo.

Lundo, 7. aŭg. A. tm. 9 h.: 1 Ŝanĝoj en la statuto. 2. Buĝeto. 3. Diskutoj pri la plano de l'estonta agado kaj pri redaktado de l'organo — P. t. m: 1. 3—4 h. Komuna referato. 2. Post la 4 h. fakj kunvenoj (vegetaranoj, komunistoj, junula subkongreso, verkistoj kaj tradukistoj, blinduloj kc.).

Mardo, 8. aŭg.. Atm. 9 h.: 1. Elekto de novaj C. K. kaj Kontrola Komitato. 2. Konferenco de lektoroj de E.. 3. Fakaj kunvenoj. —P. t, m. 3 h.: 1. Referatoj. 2. Fakaj kunvenoj. 3. Fermo de la kongreso.

— Дневен ред на подконгреса на Младежкият Есперантски Сжюз:

Неделя, 6 авг., сл. пл.: 1. Приветствени думи. 2. Проверка на пжлномощията. 3. Избиране бюро 4. Отчет на централното настоятелство и на делегатите. 5. Важността на момента (кратка сказка). **Понеделник**, 7 авг., сл. пл 1. Целта и смисжла на нашия сжюз (реферат). 2. Преглед и изменение на устава. Приемане нови клонове. 3. Избиране централа за идната година. **Вторник**, 8 авг., 3 ч. сл. пл. 1) Изработване план за дейност през идната година. 2. Нужда от сжюзен орган. 3. Разни и закриване на конгреса.

Кжм групите: *Гответе се за конгреса! Изплатете си вноската в центр. каса. Изберете делегати. Свикайте общи сжбрания.* Пратете сведения за дейността си през годината, според образеца, даден в кн. 3, стр. 46 от тази година. Също и отделните есперантисти нека сжобщят за дейността си. Тези сведения трябва да се получат в дружеството най-кжсно до 20 юли.

Diversaj.

— Желателно е на конгреса да присжтствуват всички лектори по есперанто, за да вземат участие в специалната конференция на лекторите.

— Дружеството действува да се разреши пжтуване за конгреса по Б. Д. Ж. с 75% намаление. В идния брой ще

сжобщим резултата. С него ще разпратим и уверенията за пжтуване.

— Правят се постжпки да се отпуснат за конгресистите безплатни легла в казармите (както бе миналата година).

— Informoj pri la kongreso: Loĝado en hoteloj de Sofio: 20—50 lv. tage por lito (kun tendenco al plialtiĝo). Por netro-postulemaj personoj eble estos disponeblaj senpagaj litoj ĉe la sofiaj kazernoj. 2) Manĝado: 10—15—20 lv. por tagmanĝo; tiom same por vespermanĝo.

Гответе се за конгреса!

— Групи и отделни лица, на които е изпратена за разпродажба брошурата „В защита на Есперанто", да побжрзат и се отчетат пред Софийската секция. Също да изпратят и сжбраните суми от продажбата на лотарийни билети. Не чакайте да разпродадете целия кочан, та наведнаж да пратите сумите. Сега са най-необходими средства!

— Бжлгарските есперантисти са поканени да присжтстват на II конгрес на румжнските есперантисти, който ще се сжстои в гр. Клуж (Колошвар, Клаузенбург — в Трансилвания) от 8—10 юли, т. г. По румжнските железници пжтуването е с 75% намаление; също и преживяването в Румжния ще бжде евтино. Бжлг. Есп. Д-во из действува да се позволи на членовете му, които ще пжтуват, за този конгрес, пжтуване с 50% намаление по нашите железници, а също и улеснение при минаване на границата с общ писпорт. Желателно е повече бжлгарки есперантисти да посетят конгреса.

— La filino de nia fervora samideano Vasil Tenĉev (Kirĵaĝi), F-ino Katja, edziniĝis je S-ro Atanas Petrov. Niajn gratulojn.

Ricevitaj monhelpoj.

Panajot Grigorov (Ferdinand):
por „plibonigo de la organo . . . . 50— lv.
por „malsatantoj en Rusujo" . . . . 50— lv.
(de № 46 por sama fondo . . . 317 lv.)
Marin Hristov (Breznik);
por „plibonigo de la organo". . . . . , 50 lv.

Redakcia Komitato:

At. D. Atanasov **Pan. At. Kolev** **Ivan Dobrev**

Adreso de la redakcio: bul. Maria Luiza, 46, Sofio (Bulg.)

Печатница „ОРИЕНТ" ул. Веслец 7. — София.